

»SLOVENEK« velja
po pošti na vsi strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . K 84—
za pol leta „ „ „ 42—
za četiri leta „ „ „ 21—
za en mesec „ „ „ 7—
Za inozemstvo celoletno K 95—
Sobotna izdaja:
za celo leto . . . . . K 15—
za inozemstvo . . . . . „ 20—

SLOVENEK

==== Inzerati: ====
Enostolpna pettirvsta (50 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat . . . . . po K 1-20
uračni razglas . . . . . po K 1-30
Pri naročilu nad 10 objav
popust.
Najmanjši oglas 50/6 mm K 4—
==== Poslano: ====
Enostolpna pettirvsta K 2—
Izbaja vsak dan izvzemši pe-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 28.511, bosn.-herc. 7562.

Simbol zedinjenja.

Peter I., pred zmago pri Solunu kralj Srbov, s katerimi smo se po hudih bojih in žrtvah združili v enotno državo vsi Slovenci, Srbi in Hrvati, praznuje danes svoj god. Ko se je vršilo zadnje poglavje dela za naše zedinjenje in osvobodjenje, je bival kralj Peter, prvi med enakimi Srbi, kot prognanec v tujini, njegova in naša domovina, njegovi in naši rojaki pa so bili plen sovražnih nam tujcev, ki jih je bolj ko sovraštvo vodilo v boj proti nam želja po gospodstvu in izkoriščanju našega ljudstva. Nepopisne muke je pretrpela junaška Srbija. A niti eden teh naših bratov od kralja do ovčjega pastirja v srbskih brdih ni klonil duha v časih najhujše sile. Ko so germanske in madžarske množice poplavljele Srbijo, je kralj Peter — kakor pripovedujejo — stal v vrstah svojih najmanjših rojakov, izprožil zadnji strel proti naskakujočemu sovražniku ter se s svojimi junaki umaknil v albanske gore, skozi led in sneg, skozi glad, bolezen in pretečo smrt. Nekdanji vojvoda bosanskih vstašev je s svojimi 70 leti kot kralj svobodnega ljudstva zopet okusil vse gorje preganjane raje. Vnuč Črnega Jurija, kmetkega sina in junaka srbskega naroda, je sedanjí slabotni stariček v svojih mladih letih zgrabil dedovo zastavo z geslom: »Za krst častni i slobodu zlatnu« ter se šel boriti za svobodo bosanske raje. Tudi to je bil člen v verigi junaških del jugoslovanskih borcev za zedinjenje in osvobodjenje našega naroda. Danes ob zatonu svojih let vidi stari mož izpolnjene želje svojih mladih let, dovršeno delo, započeto od Črnega Jurija.

Kralj Peter praznuje svoj god. Te vrste naj mu od naše strani ne veljajo kot običajen slavospev podložnikov svojemu vladarju, marveč kot pozdrav demokratičnega ljudstva osi- velenemu borcu za svobodo in zedinjenje, kot pozdrav slovenskega naroda simbolu našega narodnega in političnega združenja. Zavedamo se, da je naš celokupni narod iz ene duše proglasil svoje zedinjenje s Srbi, ki jim je stal na delu kralj Peter, ki je postal prvi poglavar države združenih in osvobojenih Jugoslovancev. In če danes naš narod ta dan obhaja še posebno slavno, stori to, da pred celim svetom, ki zre na nas bolj ko kdaj drugače, ob dneih take slovesnosti — dokumentira svojo voljo, da hoče ostati svoboden in prost na osvobojeni zemlji združenih bratov Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Zavedamo se, kaj pomeni za narod svobodna država; saj nam je naš rajni duševni vodja in boj za svobodo, dr. Krek, zapustil oporoko: »Suženjstvo je veleizdajate! Ni še do zadnjega dne izklesana stavba naše države in marsikaj dela bo pridržano bližnjim časom, ko bo ljudstvo neposredno poprijelo za delo in ga dovršilo samo. Vendar ne smemo

nikdar pozabiti, kaj nam je svoboda že prinesla, prav posebno pa nam je dolžnost poudariti, da smo brez boja dobili v Ljubljani svoje vseučilišče, za katero smo se v dneh suženjstva in trpljenja borili brez upa zmage cela desetletja.

Marsikak del slovenske zemlje čaka še rešitve, ker zanj je naša svoboda bila začetek še hujšega trpljenja in suženjstva. Ta del jugoslovanske družine je danes izključen od proslave praznika združenja. Toda bogastvo duha, ki nam ga je dal Bog, moč telesa, ki je ž njo oblagodarjen naš narod, množi svoboda v državi združenih bratov. In zato danes nad usodo naših bratov ne plakamo, ker vemo, da so nam v svobodni državi dani vsi predpogoji, da rešimo svoje brate kulturne in narodne smrti.

Niso obupali junaki Črnega Jurija nad usodo svojega naroda, ni obupal vstaški vojvoda nad usodo bosanske raje, niso obupali sinovi svobodne Srbije, da mora priti ura rešitve in osvoboditve za vse brate slovanskega juga, ni obupal njih sivi kralj Peter v prognanstvu; tudi za naše brate veljaj pogum in veselo delo pod geslom junakov za svobodo in pravico: Za krst častni i slobodu zlatnu!

Današnji dan pa veljaj kralju Petru, simbolu našega zedinjenja, vsem borcem za svobodo jugoslovanskega ljudstva, današnjemu godovniku in vsem jugoslovanskim junakom, ki so trpeli, krvaveli, umirali in tako pove- ličali našo zmago in svobodo!

Politično pismo iz Bosne.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Srbi.

V Bosni živimo v politični vročici. V vrstah srbske radikalne stranke se opaža gotova potrtost radi škandalov, ki se očitajo njenima poslancema Jeftanoviću in Vojislavu Šoli. Temu je dokazano, da je s pomočjo bosanske deželne vlade izvažal les v Italijo in pri tem zaslužil 9.200.000 K čistega dobička. V Krupi pa so bili aretirani bosanski radikali, obtoženi zločina, da so hoteli vreči pod vlak, ki je vozil demokrate na shod, velik zaboj železa.

Bosenski radikali se ne smejo istovetiti z radikali v Srbiji. Radikali v Bosni so politiki stare vrste, propovedniki plemenske mržnje in srbske hegemonistične ideje, utopisti Velike Srbije. Sedaj je znano, da je Gligorič Jeftanović odložil svoj mandat, a odložil ga bo, kakor poročajo, tudi Vojislav Šola. »Srpska Riječ« molči o teh škandalih, a demokratiški »Glas Naroda« izrablja zadevo v strankarske svrhe, dasi se ve, da tudi v vrstah demokratov ni vse v najboljšem redu.

la, da me bi vendar le rada enkrat podrla, sem bil ta dan kljub vsemu temu vendar le nekam bolj vesel kakor navadno. In sam ne vem, kaj me je nagnilo zvečer, da sem stopil v kakih 20 do 30 korakov oddaljeno hišo, podomače k Tomišu, kjer je jeseni žena-vdova umrla za špansko boleznijo in je sedaj zagospodaril najstarejši sin, ki je prišel iz ruskega ujetništva in ravnokor odprl gostilno. Moja navada ni bila, hoditi v gostilno, in lahko rečem, da v petih letih v Harijah nisem bil čez desetkrat v gostilni, dasiravno so 3 v vasi. To pot pa sem šel v označeno hišo, prav za prav le v kuhinjo, kjer je sedelo okoli ognjišča poleg domačih še nekaj drugih mladeničev, ki so pili in peli. Prisedel sem in dal tudi jaz za par litrov vina, katerega pa sem plačal pozneje, ker tedaj menda nisem imel s seboj zadosti denarja. Pogovarjali smo se o tem in onem, kar nam je ravno prišlo na misel. In meni je padlo med drugim na um tudi to, da sem zadnjič kupil neki čuden, krasen revolver, katerega pa sam ne znam odpirati; morda bo znal, mislil sem si, kdo izmed vas, ki ste bili pri vojakih. Povedal sem to fantom in jim rekel, da grem, če želé, ponj in ga pokažem.

Stopil sem torej domov ponj, ga vzel, prinesel in pokazal. Ogledovali so ga, nato pa ga mi čez nekaj časa dali nazaj. Vtaknil sem ga v žep v suknji, vzel ključ od mojih vežnih vrat ter se vzdignil, da idem domov.

Hrvati.

V vrstah Hrvatov je nastalo silno ogorčenje proti »Narodnemu klubu«, ki hoče po zamišljenem aktu žrtvovati Bosno in Hercegovino ter Dalmacijo nekaki Veliki Srbiji. Ogorčenje je veliko, posebno proti dr. Sunariču in dr. Cabrajiču. Politika nespretnega dr. Sunariča, ki je hotel zrušiti Ljudsko stranko s tem, da je poizkušal zavesti redovno in posvetno duhovščino, doživlja polom in blamažo. Gospod Jožo se hoče preseliti v Zagreb. V Sarajevu se širijo povsem zanesljive vesti, da hoče prodati svojo luksurijsno odvetniško vilo za 900.000 K in se preseliti v Zagreb. Sunarič je bil med Hrvati najvplivnejša oseba. Njegov odhod bo povzročil vprašanje, kdo mu bo naslednik. Cabrajič in Mandič nista za to sposobna. Ideja o osnovanju stranke »Narodnega kluba« pada v Bosni v vodo, ko se je začelo, da hoče Narodni klub paktirati s srbskimi radikali. To je ena najusodnejših političnih potez »Narodnega kluba«, ki mu popolnoma ruši ugled v Bosni in Hercegovini.

Izprememba vlade.

Iz Belgrada prihajajo protislovne vesti o izpremembah v bosenski vladi. V eni vesti se trdi, da bo čimprej došlo do uradniške vlade; a v drugi, da se že sestavlja medstrankarska vlada, v katero bi vstopili zastopniki demokratske stranke, radikalne in ljudske stranke, Narodnega kluba in socialisti. Iz okolice dr. Sunariča seznavam, da se v resnici sestavlja taka listina, v kateri naj bi imeli glavno besedo radikali in Narodni klub. O tem dvomimo, ker se v Sarajevu uspešno dvomi, da bi Narodni klub dobil zopet mesto v vladi.

Dr. Windischer:

K vprašanju naše valute v inozemstvu.

Davos (Švica), 7. julija 1919.

V naših listih ponovno čitam, da naše jugosl. žigosane krone izgubivajo ob zamenjavi za nemško-avstrijski denar. V kolikor se plačuje za manjenje provizija, ni proti temu ugovarjati, ker imajo menjalnice pač pravico do primerne plačila za izmenjavo. Kar se pa tiče vrednosti obojnega denarja, je sigurno jugoslovanski denar višji v vrednosti. Na moje vprašanje z dne 17. junija 1919, po čim bi kupila srbske dinarje in jugoslovanske kolekovane krone, mi je Banque populaire Suisse v Ženevi dne 19. junija odgovorila doslovno takole (prevod): »Obveščamo vas v odgovor na Vašo karto, da smo momentano kupci za srpske dinarje à 48 (oseminštirideset) približno za jugoslovanske krone po 23 (tri-

indvajset) približno. To brez obveze za nas.« Iz tega vidite prvič, da razmerje 1 : 3 za dinar in krono po tem odgovoru ni utemeljeno. Drugič pa je z ozirom na nemško-avstrijsko krono pripomniti, da je ob istem času stala pod 20. Kolikor mi je v spominu, je stala celo drugo polovico junija močno pod dvajset. Našemu denarju tako dinarju kakor kroni manjka posebno notranje v Švici, vsled česar je mesta za samovoljnosti. Dunaj bi rad ohranil vodstvo, »Freie Presse« daje pri vsaki priliki duška svoji nevolji, da je češka krona višja v vrednosti. Treba nam je dalje urejenejšega denarnega prometa po posebnem mestu ter v inozemstvu zlasti v Švici gospodar- ske reprezentance.

Dr. P. Strmšek:

Kaj je z direktno volilno pravico?

Pred par dnevi ste priobčili članek o proroku. Na direktno volitev se pa ne ozirate prav nič. To se mi zdi nepravilno za kandidate in za volilce, kajti oni, ki je prvi v strankini listi, bo gotovo izvoljen, pa naj ga volilci nič kaj ne marajo. Tisti pa, ki je zadnji v listi, gotovo ne prodre, če se ne izrečejo za stranko vsi volilci. Volilci torej nimajo proste volje pri določitvi oseb, voliti morejo le stranke. Take razmere ne smejo obstojati, saj vemo, kakšni zakulisni boji se vrše v posameznih strankah. Odpomoci pa je lahko:

Pred volitvijo postavijo vse stranke svoje kandidate v gotovi vrsti. Vsakemu volilcu pa je dovoljeno voliti onega kandidata, kateremu pred vsemi ostalimi zaupa. Ko je volitev končana, seštejejo se glasovi, ki so jih dobili kandidatje posameznih strank in se na tej podlagi določi, koliko mandatov pripada posameznim strankam. Nato se šele uvrste kandidatje posameznih strank po številu glasov, ki so jih združili na svojo osebo; v tem redu so tudi izvoljeni.

Proti taki uredbi ne najdem drugih pomislekov, kakor da je seštevanje glasov nekoliko težavnejše, a zato je direktna volitev po proroku bogato plačilo.

Nečloveško ravnanje Italijanov.

Pred kratkim je v neki gostilni v Brdih prepevalo več domačih fantov narodne pesmi. Pri sosednji mizi so sedeli trije goriski Lahoni, med njimi ženska, ki se je vsajala nad slovensko pesmijo, fantje pa

perl« slivovke, da bodo vedeli, da smo Slovenci dobri in radodarni ljudje, znabiti boljši kot drugi. Stopil pa sem najprej zgoraj v pisarno po ključ od kleti, a tukaj sem sedel na stol, da se, zbit in onemogel, kakor sem bil, nekoliko odpočijem. Pa bilo je menda predolgo, kajti ko vstanem in grem doli, jih več ni bilo. Odšli so. Jaz, misleč, da bodo oni sedaj mislili, da sem se hotel iz njih ponorčevati in me bodo vsled tega v naprej še bolj sovražili, sem vsled tega, da bi jim tako misel preganjal, stopil za njimi in potrkal na vrata. Rekel sem, naj pridejo, da jim postrežem, kakor sem obijubil, in da tako pokažem, da sem mož beseda! Naj tedaj pridejo doli! Nekaj časa ni bilo nič, potem pa se odpro vrata, in glej, namesto da bi šli z menoj, so me potegnili noter in me zaprli zopet tja kakor prej. Še danes si tega ne morem razložiti drugače, kakor da so me napak morali umeti, ker govoril sem slovensko, izmed njih pa je samo eden razumel par slovenskih besedi. Zato torej, ker sem jim hotel postreči, so me pa zaprli. In zdaj so hodili celo noč sem ter tja in stražili hišo in mene. Bili so videti silno ogorčeni name, kajti ko sem stonel ob oknu, so mimohodeči pljuvali proti meni in eden izmed straže je snel puško z nasajenim bajonetom z rame ter jo nameril proti meni, rekoč mi, da me bo kar prebodel, če ne grem od okna. Vse moje zatrjevanje, da nisem nič hudega mislil, marveč le dobro, je bilo zaman. Eden

LISTEK.

Spomini in trpljenje

g. Jankota Dežman-a za časa laške zasedbe v svetovni vojski leta 1919.

(Dalje.)

Dne 16. februarja 1916 je bila nedelja. Kakor navadno sem tudi ta dan šel zjutraj spovedovat, imel potem ob 10. sv. mašo in govor, popoldne ob 2. pa krščanski nauk in litanije. Nato sem krstil isti dan tretjega oroka in sem okoli 4. popoldne prišel iz cerkve domov ter vpisal še zadnji krst. Ker pa ta dan dotlejš nisem še nič jedel in tudi prejšnji dan, v soboto, nič toplega zaužil — bil sem namreč ravno tisti čas brez stalne služkinje, ki je imela še le priti — segel sem, kar se je ravno dalo dobiti pri hiši, v utešitev glada in žeje. Bil sem nekam vesel, četudi sem se čutil utrujenega in zmučenega vsled premnogih skrbi, sitnosti in naporov, ki sem jih imel skozi 4 leta vojske, ko sem takorekoč noč in dan delal ljudem razne prošnje za dopuste, za podopre itd., in nosil in delil svojim duhovnikom denar državnih podpor itd. vrhu vseh drugih mojih opravil v cerkvi, šoli in doma, uradnih in privatnih. Četudi utrujen in zmučen in ne baš trdnega zdravja, ker me je španska bolezen, ki je pri nas koncem leta 1918, posebno v oktobru in novembru zelo divjala, že v četrtič opominja-

so ji odgovarjali, in tako je nastalo prekanje. Omenjena ženska je tekla naznanit celo zadevo italijanskemu poveljniku tamnošnje posadke. Na lice mesta je prišla karabinerska patrolja, ki je hotela na fantu streljati, kar pa je preprečila sestra enega izmed fantov. Drugi dan so pozvali prizadete na karabinersko postajo pod pretyečo, da se morajo zgledati kot bivši avstrijski vojaki. Na postaji so jih takoj aretirali in nato vkleknjene odpeljali v Kormin in čez par dni v Videm. V Vidmu so bili nastanjeni pod milim nebom v prostoru, ograjenem z bodečimi žicami in zastraženi s strojnimi puškami. Čez nekaj dni so jih tirali pred vojno sodišče, ki jih je obsodilo na smrt. Smrtna obsodba se ni izvršila, pač pa so jim na rokah puščali kri. Oslabeli mladeniči so padli v nezavest, nakar so jih italijanski krvniki strašno pretepali, tako da so se od šibkosti in bolečin valjali po tleh. Silili so vanje, naj kričijo »Evviva Italia« in jim grozili, da ne prenehajo s pretepanjem, dokler ne store tega. Fantje pa se niso vdali. Ko se je zdela rabljen mučenja dovolj, so jih odpeljali v bolnico.

Čim so sorodniki doznali, da leže v bolnici, so jih šli obiskat in našli vse svoje v strašnem stanju. Jokaje so prosili, naj jih izpustijo na svobodo. Šele na večkratne prošnje in posredovanja je vojaška oblast obljubila sorodnikom, da jih premesti v Trst. A te obljube ni držala, pač pa jih je odgnala v jetnišnico v Padovo. Tudi zadostne hrane niso dobivali. Po štirje so dobivali na dan samo eno mesno konzervo in hlebec kruha. Da jim sorodniki niso poslali izdatne pomoči v živilih, bi bili ujetniki umrli od lakote.

To poročilo lahko vsak čas podkrepimo s pričami.

Na Otavi pri Šempasu so te dni aretirali in internirali iz neznanih vzrokov trgovca Špacapana.

Ker primanjkuje v zasadenem ozemlju mesa, so vojaške oblasti odredile rekvizicijo desetine goveje živine.

V Lokavcu so Italijani prijeli iz neznanega plovda župana in ga odvedli v tržaške zapore.

V Štandrežu pri Gorici so Lahi popravili ljudsko šolo ter na procelje nabili tablo z napisom »Scuola elementare«. Ob obeh koncih table so razobesili dve laški zastavici. To je Štandrežanom razburilo že itak vročo kri, in neke noči so mladeniči sneli tablo in oba prapora raz zid ter vse skupaj sežgali. Vsled tega so Lahi obkolili in zastražili Štandrež, tako da ni mogel nihče ne noter ne ven ter uvedli v celni občini preiskavo. Krivcev niso našli, zato pa pobirajo domačinom razne vrednosti, kakor odeje in delajo škodo, n. pr. razbijajo cvetličnjake itd.

Za smeh. Kakor znano, so v zasadenem ozemlju uvedli v ljudske šole dnevni pouk laščine. Učijo različni tenenti in marescialli (naredniki). Uspeha nimajo niti najmanjšega. Tako je vprašal v neki občini »učitelj« svoje učence, kako se po italijansko pravi »gospod učitelj«. Med otroci — molk. Le eden se oglasi: »Signor minestra«. Drugi učenec ga takoj popravi: »Signor mostro«. (P. P.)

SHS birokracija.

V Mariboru, 6. julija 1919.

Kdor hoče okusiti našo novo svobodo, naj se poda na pot. Navajam sama gola dejstva: 1. Želim se peljati s svojo družino na deželo in sicer pet postaj iz Maribora. Pa Bog varuj, ne proti severu, ne, ne, proti

juhu in poleg tega vse v mariborskem okrajnem glavarstvu. Kaj menite, kaj moram vse imeti. Zase uradno legitimacijo s potrdilom vojaškega poveljstva, poleg tega pa za vsako glavo posebno izkaznico s fotografijo in kolkom za 2 K. Preračunite, koliko stane vožnja in to, ponovim še enkrat, v smeri proti Celju. 2. Moja tašča, vdova po slovenskem vseučiliškem profesorju v Gradcu, prosi že od marca sem na vse strani, da se ji dovoli obiskati hčerko v Mariboru. Koliko stroškov in sitnosti je imela, a vse zastoj, dasiravno je policijski komisariat v Mariboru uradno potrdil, da ni proti temu obisku nikakega zadržka. Vlada v Belgradu, v Ljubljani in sedaj poslaništvo na Dunaju je prošnje odbilo. V tem oziru vse izvrstno soglaša, čeprav se mi ob meji lahko dan na dan pre pričamo, da se vozijo preko meje individui, ki gotovo niso vedno v korist naši stvari.

3. Najlepše pa se je brez dvoma primerilo obitelji mojega stanovskega tovariša gosp. prof. K. Ob prevratu je moral zapustiti službo v Gradcu in je vstopil v službo v Mariboru. Iskal in iskal je stanovanje, da je mogla obitelj za njim. To se mu je posrečilo in koncem maja naj bi bila selitev. Pa saj je bil že tudi skrajni čas. V Gradcu so njegovi obitelji stanovanje odpovedali in jo vrgli na cesto. Pohoštvo se je naložilo in se je peljalo srečno v Maribor. A ljudje? Žena in otroci so prebivali nekaj dni v hotelu, a ko je bilo že prenumno in ko njihova prošnja za potni list ni dobila niti odgovora, so se podal na slepo srečo na pot. Usoda jim je bila mila in so res prišli preko meje pri Špilju. Sedaj so že tukaj več ko ves mesec in so srečno pozabili na prošnjo za potni list. A čujte in divite se državniški modrosti našega dunajskega poslaništva. Te dni je bila rešena prošnja za potni list in — samoosebni umevno — negativno, češ, g. K. mora priložiti dekret, da ima res službo v Mariboru.

Človeka zgrabi res sveta jeza. Da naše ljudi mečejo na cesto, da imajo velikkanske stroške, sitnosti, neprilike — samo, da si gospodje zmislijo, česa še manjka. Res treba bo posebne prošnje v očenaš, ki se bo tako nekako glasila: »in ne daj nas znova v roke našim birokratom!«

Prof. dr. P. St.

Program nove češke vlade.

LDU Praga, 10. julija. (ČTU). Ob pol treh popoldne otvori predsednik Tomašek sejo narodne skupščine. V dvorano stopijo člani nove vlade s predsednikom Tusarjem na čelu. Z njimi vred se predstavi tudi general Pelle, burno pozdravljen. Ko je novo ministrstvo priseglo v roke predsednika narodne skupščine, govori ministrski predsednik Tusar.

Najprej se toplo zahvali prvi republikanski vladi čehoslovaške države, posebno dr. Kramařu za izvršena dela. S sodelovanjem posameznih ministrstev z narodno skupščino se je posrečilo doseči celo vrsto dalekosežnih reform na vseh poljih javnega življenja, ki tvorijo del zadnjega programa z dne 9. januarja t. l. Druge postavne reforme da so pripravljene, da jih izvrši nova vlada. Predsednik se zahvaljuje zavzornikom za izdatno pomoč pri stvarjanju čehoslovaške države, Italiji za opremo legionarjev. Češki narod, ki je bil z vojaško zmago oproščen dolgotrajnega hlapčevstva, pa ne sme dalje ječati v vo-

jaškem sistemu. Organizacija nove češke vojske bo temeljila na demokratičnih načelih. V zvezi z odredbami, ki so bile potrebne, da se oprosti Slovaška, so bile omejene nekatere državljanske pravice. Te odredbe pa so provizoričnega značaja in se bodo odpravile, kakor hitro bodo dane garancije, da Slovaška ne bo več ogrožena.

V zunanji politiki bo vlada nadaljevala pot, ki je narod dovedla k državni svobodi. Vlada bo nadalje negovala in poglobila prijateljske stike z alijanimi državami. S sosedi in drugimi državami sploh hoče vzdrževati zveze na podlagi učinkovite gospodarske politike.

Prehajajoč na notranje zadeve poudarja predvsem, da bo vlada postopala s sodelovanjem narodne skupščine, ker je prepričan, da bo z medsebojnim sodelovanjem najprej mogoče rešiti vsa za državo potrebna vprašanja. Dalje pravi, da bo vlada predvsem pazila na to, da se čimprej izvedejo volitve v narodno skupščino. Prišel je čas, ko bo treba rešiti postavne določbe za skupno življenje z narodnimi manjšinami in za sodelovanje istih v javnem življenju. Stara narodna tradicija in novi demokratični duh bosta olajšala to nalogo. Misel nasilstva je bila narodu vedno tuja. Držali se bomo demokratičnih načel, ki pomenjajo enako pravo za vse državljane. — Nato se zahvaljuje Ameriki in Angliji za dobavo živil, posebno za otroke. Dalje pravi, da bo vlada posebno pazila na sklepanje trgovskih pogodb. Eden predpogovjev za obnovo je ureditev pravnega razmerja inozemskih podjetij, ki hočejo delovati na ozemlju čehoslovaške republike.

Velike paznosti in močne volje bo treba, dovesti državo v ravnotežje. V tem pogledu bodo potrebne nove davčne reforme. Tu hočemo demokratična načela uveljaviti na ta način, da se bodo bolj pri-tegnili dohodki iz glavnice, kakor pa dohodki iz dela. Narodna skupščina je veliko delo agrarne reforme pričela v aprilu z razlastitvenim zakonom. S tem je ustvarjena podlaga za agrarno reformo v duhu, s kakršnim se ne more pohvaliti nobena druga zakonodaja. To delo se mora izvršiti do konca potom postavne ureditve, kakor tudi potom administrativnih odredb. Vlada bo dalje tudi podpirala strem-ljenje, da se podpravi vsakršno zavaro-vanje.

Glede delavskega vprašanja pravi med drugim: Delavstvu se mora dati možnost, da o sebi samo soddločuje in se mu ne sme odvzeti delež na dobičku njegovega dela. Delavsko razmerje se bo moralo postaviti na drugo podlago, kakor je bilo doslej. V svrhu, da se delavsko razmerje na novo uredi, namerava vlada ustanoviti delavske zbornice. Tozadevni zakonski predlog bo vlada v kratkem času predložila narodni skupščini.

Italijanski parlament.

LDU Milan, 11. julija. (Brezlično.) Prisotnih je nad 300 poslancev, med njimi Sonnino, Giolitti, Salandra, Luzzatti in Boselli. Galerije so polne. Zbornica je popolnoma mirno poslušala izvajanja ministrskega predsednika Nittija, ko je predložil svoj program. Navdušenje je izbruhnilo šele takrat, ko je govornik omenjal Reko. Vsi poslanci, izvzemši socialiste, so vstali in vzklikali z navdušenjem »Živela Reka!« Burno ploskanje je spremljevalo Nittijev govor. Na koncu mu je zbornica priredila živahne ovacije, izvzemši ofici-

jalne socialiste in nekatere člane skrajne desnice. — Po govoru ministrskega predsednika se je seja prekinila, da omogoči Nittiju, da poda v senatu nekatere izjave.

LDU Trst, 10. julija. Italijanski listi prinašajo obširna poročila o otvoritvi parlamenta in o programatičnem govoru novega ministrskega predsednika Nittija. Seja zbornice poslancev je bila otvorjena ob 2. popoldne v prisotnosti okroglo 350 poslancev. Takoj po otvoritvi se je ministrski predsednik Nitti prečital najprej dekret o sestavi novega ministristva in naposled podal v obširnem govoru vladne izjave.

Program nove vlade.

Uvodoma je obrazložil govornik, da morajo štiri temeljne točke obvladati delovanje Italije odnosno njene vlade, namreč: 1. Dovediti se mora do sklepa mirovnega pogajanja in pri tem braniti z odkritosrčnim zaupanjem program nacionalnih aspiracij. 2. Izvršiti čimprej prehod iz vojne stanja v mirovno stanje, ter pri tem odpraviti vse, kar je bilo potrebno vsled vojne in kar je sedaj odveč in celo škodljivo vsled mirovnega razmerja. 3. Olajšati se morajo eksistenčni pogoji ljudstva in zasledovati krepko politiko glede cen za življenjske potrebščine. 4. Izvesti se mora nemudoma finančne in gospodarske uredbe, ki so potrebne vsled novega položaja. Da se zamore realizirati ta program, je treba pred vsem ohraniti javni red proti vsaki poizkušnji, da bi bil moten, od katerekoli strani. Vlada bo krepko brez odlašanja in odločno vzdržala red. Novo ministrstvo prihaja neposredno po sklepu prve mirovne pogodbe, ki je sledila veliki vojni. Vendar to ni še mir, ki ga pričakujemo, kajti

vprašanja Italije so deloma še nerešena in v naša srca ni še našel vstopa oni del pomirjenja, ki mora slediti velikim krvavi in velikim bitkam. Ves narod je še nemiren in koleba med težavami, ki so posledice vojne, med željo do izvršitve velikih del in med ideali za bodočnost. Vojna je bila za Italijo velika preizkušnja. Sedaj, ko je odpravljena cenzura in ko so odpravljene vse omejitve, ki so otežkočile kritiko, zahtevamo čimvečjo kontrolo, a tudi našrta sodelovanje s strani parlamenta.

78 milijard dolga.

Mi imamo danes dolga v inozemstvu v znesku 20 milijard in notranjega dolga v znesku 58 milijard. Izdatki za uradna so bili potrojeni in zahtevajo večji del veliki efektivnih prejemkov. Efektivni redni izdatki se približujejo osemim milijardam, zato je potrebno, da zvišamo tudi prejemke. V tej dobi, ko je naša glavna naloga, da vpostavimo nacionalno bogastvo, je treba čimveč mogoče izogniti se zaporam, stankam in konfliktom. Mi stopamo iz vojne z zelo malo sirovinami, potrebnimi za našo produkcijo, in z mnogimi dolgovi. Sedaj moramo vsi manj porabljati in več producirati. Temeljna potreba je sedaj vpostaviti našo bilanco in ozdraviti naš promet. Gotovi smo, da nam bo narod dal potrebno oporo z žrtvami in zavednimi energijami, kakor je to potrebno za naše notranje življenje in za naš kredit v inozemstvu. Posebno morajo temu doprinesiti vojna premoženja, ki se ne morejo izogniti bremenu, da doprinesejo k delu za mir. Vskadno, ki v Italiji govori o revoluciji in ki skuša pod kakršnimkoli naslovom sčuvati mase v teh razmerah produkcije in prometa, je smatrati za sovražnika naroda. Dežela, ki nima dovolj surovin za produkcijo in ki ima produkte za hranitev le dela

je prinesel pest slame in jo vrgel tja v kot, češ: tu imaš, pa leži, če hočeš! Seveda nisem mogel, ne hotel. Tam ob oknu sem slo nel celo noč. Prosil sem, naj gredo po komandanta, da mu stvar razložim, a me ni hotel nihče slišati. Še le zjutraj po 8. uri je enkrat prišel in ukazal, naj me spuste. Šli smo potem na moj dom, tudi komandant z menoj. Tu so bili podžupan en cerkovnik in še par mož ter dopovedovali komandantu, da jaz nisem hudoben človek in da nisem mislil nič hudega. Naj bo torej vsa stvar poravnana itd. On je bil izprva zelo hud, ali vsaj takega se je delal, in kakor da se opravičuje za moj zapor čez noč, je venomer ponavljal, zakaj da sem sinoči potem prišel vojake motit. »Perturbare« je rekel. Hud je bil tudi, ker sem jaz govoril, da se pojdem generalu pritožiti, češ, kaj pa ima general pri tem, komandant tukaj sem jaz. Ko sem mu jaz nato pojasnil, da ni bil moj namen vojakov motit — bilo bi tudi naravnost nespametno, posebno ob sedanjih okoliščinah in tudi nevarno — ampak da sem imel ta namen, kakor sem ga zgoraj omenil, se je naposled na videz popolnoma umirili ter celo obžaloval, da je z menoj tako postopal. Rekel je, da so Italijani »boni, molto boni« t. j. dobri, prav dobri, še so predobri, ter da naj bo vse poravnano, pozabljeno. Razšli smo se. On menda domov, jaz pa v svojo sobo, kjer sem se umil in si dal izprati rano na glavi in lase, ki so se držali vsi skupaj vsled strjene krvi. Nato pa sem, oslabljen in zmujen, legel na

divan in ležal... Popoldan okoli 4. do 5. ure pride isti komandant z dvema karabinijeroma in mi naznani, da moram v Podgrad. Naj torej zaprem, vzamem ključe in se pripravim na odhod. Nič ni pomagalo, na kar so ga ljudje opozarjali in kako da je zjutraj govoril, ko je rekel, naj bo vse dobro, vse poravnano. Iti sem moral. Poprej so me peljali še v svojo pisarno, kjer so se zbrali naši in še par drugih oficirjev iz Podgrada ter delali svoje tožbe proti meni. Dasiravno nisem bil z njimi nikoli skupaj in nekaterih izmed njih nikoli niti videl nisem, so mi kazali vendar silno sovražne obraze. Pisali so, kar so hoteli. Slutil sem, da bodo obtožbe hude, ker se je spravilo nadme toliko častnikov. Česa pa me bodo vsega tožili, nisem vedel prav nič, razun da sem imel pištolo ali revolver in nek star bajonet ali sabljo, ktero sem imel za spomin od nekega umrlega gospoda in s kojo sem včasih sekal drva ali cukar. Bil je namreč tak bajonet, kakršne so nosili svoj čas avstrijski žandarji, ko so imeli še tisto petelinovo perje na klobukih. Te stvari so mi vzeli in ne verjamem, da bi jih še kdaj dobil nazaj. Naj jih pa Lahi imajo!

Proti večeru je prišel voz, prava pokveka in obstal pri župnišču. Tedaj mi je eden trdno vklenil roki in hajdi na voz in v Podgrad! Slabo, deževno, mrzlo vreme je bilo in prav počasi se je premikal »parizar« naprej.

Naposled smo vendarle prišli v Pod-

grad. Tu mi je nudil italijanski vojaški zdravnik svojo pomoč. Ostrigel mi je lase okoli rane na glavi, me mazal, vtiiral in ovil glavo s kakim 3 metre dolgim ovojem. Potem so me peljali v tamkajšnjo ječo. Bila je že davno trda noč, in jaz sem zahvalil Boga, da sem vendarle enkrat prišel do pokoja. Dobro, četudi seveda ni bilo dobro ležati na tistih cunjah v nezakurjeni, mrzli, vlažni celici. Pa neki gospod se me je usmilil — in mi poslal v ječo čisto, snažno rjuho. In neka gospa je poskrbela, — Lahi mi niso dali ničesar cele 4 dni — za moj telesni blagor. Bila pa sta to: usmiljeni Samaritan — dr. M. Lavrenčič, sodnijski predstojnik in neka gospa usmiljena Samaritanka iz Podgrada, kojima obema se srčno zahvaljujem za izkazane dobrote, kakor tudi onim, ki so me tam obiskali v očigled nevarnosti, da bi Lahi utegnili prijeti tudi nje same. Če omenim še, da so me tam v Podgradu dvakrat poklicali na komando, vselej zvečer, in da mi je tamošnji kapetan zagrozil in obenem tudi z rokami pokazal, da me bo vrgel »per la senestra«, t. j. skozi okno ven, če ne bom tiho, bom skoraj pri kraju s svojo ječo v Podgradu. Le to bi še opomnil, da je bil ta kapetan majhne in šibke postave in da je maloverjetno, da bi mi bil kaj takega rekel, ako bi ne vedel sigurno, da ima dosti revolverjev in bajonetov okoli sebe. Kljub temu pa je bil videti kar naravnost razjarjen in je na moje vprašanje, če bom kmalu prost, tako čudno namrdnil usta: »aha«, kakor bi mi

hotel reči: »Fantič, ti pojdeš na leta v prižon; zato bomo že mi poskrbeli! Nič se ne boj!«

V Podgradu sem bil zaprt 4 dni, od ponedeljka, 17. februarja t. l. ponoči do petka popoldne.

Tedaj pa se odpro vrata moje ječe in en karabiner mi naznani, naj bom pripravljen, ker pojdemo v Trst. Kmalu nato pride kapetan »per la fenestra« in me sam vklene z verižico tako trdo, da se mi je v Trstu še par dni potem poznalo na rokah, kako zna vkleniti mož majhne postave. Šel sem, stegnul vklenjeni roki občinstvu v pozdrav — posebno ženski se je nabralo — in stopil v avtomobil s karabinijeri. Avtomobil se je zganil in brzeli smo proti — Reki, a ne v Reko, ampak samo do Šapjan, kjer smo presedli na drug slabši trenski avtomobil in naložili še 2 vojaka in 2 častnika, višje vrste menda, ter zdrčali nazaj do Podgrada in dalje v Trst.

V Trst smo prišli čez dobro uro, odkar smo v Podgradu »vorrikali«. A Trst je precej velika vas, in moja tovariša-karabinijerja sta se tako spoznala v tej »vasi«, da sta me 3 ure vlačila vklenjenega sem ter tja po ulicah, meni in sebi v zabavo. Naposled smo sedli — pardon! stali smo — še na tramvaj, ker ta se vendar ni mogel motiti, navsezadnje srečno pripluli do pristanišča: »carcer in via Tigor« t. j. ječa v ulici Tigor.

(Dalje.)

svojega prebivalstva, dežela, ki bo morala še nekaj let potom kredita kupovati kar ji služi za preživljanje prebivalstva in za vpoctavljenje normalnih razmer, se ne sme spozabiti od neredov, ne da bi se pogrezala v propast. Vlada bo storila svojo dolžnost, ki je predvsem ta, da štiti svobodo in red. Vlada želi najbolj zivahno sodelovanje parlamenta. Le v skrajnih slučajih, ko drugače ne bo mogoče, bo vlada postopala potem dekretov. Vobče pa želi, naj parlament deli z vlado velike odgovornosti, v kolikor se tiče odredb za splošno upravo in za funkcioniranje države.

Zunanja politika.

Glede zunanje politike je minister zunanjih zadev Tittoni že v svojih izjavah v senatu od 25. junija očrtal naš položaj. V sedanjem hipu so nekatera naših bistvenih vprašanj še nerešena. Meja z avstrijsko republiko je že določena, kakor smo mi želeli. Glede jadranskega vprašanja se še ni našla pot rešitve, ki bi zadovoljila našim pravičnim nacionalnim zahtevam. Razen kar je določeno v londonskem paktu ni bilo ničesar odredeno glede Albanije, a Srbija je zasedla dejanski severno Albanjo. V Mali Aziji je Grška zasedla Smirno, ki nam je bila obljubljena v dogovoru, sklenjenem v Sant Giovanni di Moriana. Tudi kolonialno vprašanje pričakuje od pariške konference svoje pravične rešitve. Dočim so v Evropi, Aziji in Afriki izrazili italijanski delegati svoje soglasje k željam in zahtevam Angleške in Francoske, niso te vlasti izrekle še svoje soglasje k našim zahtevam. Naši mirovni delegati so zopet povzeli pogajanja v Parizu, in to pod težkimi pogoji, ki so vam že znani. Zaslonjeni od pravičnosti naše stvari, jo bodo oni branili in jo bomo mi branili z vso odločnostjo. Mi hočemo, da bo naša zunanja politika resnično politika ljudstva in da bo di za Italijo definitivno zaključena doba tajnosti in konvencionalnih dogovorov, doba, v kateri so bili narodi zapleteni v zavezništva in v vojne, ne da bi o tem kaj vedeli. Z zavezniškimi državami smo prehodili težko pot, sedaj moramo z njimi najti rešitve za naša vprašanja v prijateljskem duhu, in zato obžaluje vlada neprimerne manifestacije, ki so na srečo zelo redke in ki bi lahko zasejale nezaupanje med nami in med našimi prijatelji in zavezniki. Ne pozabimo na kri, ki smo jo skupno prelili, ne pozabimo, koliko poti moramo še prehoditi v interesu narodov in v interesu kulture. Glede nekaterih neprijetnih incidentov na Reki (splošni klici: Živela Reka) in v nekaterih mestih kraljestva je časopisje pretiralo dalekosežnost. Ti dogodki ne morejo v nobenem oziru spremeniti naša čustva in se ne smejo več ponavljati. Noben dogodek ne more izpremeniti naša razmerja, ki so bila ukrepljena v nevarnosti in posvečena v krvi. Mi smo gotovi, da bo čutila demokratska Francija, da računa Italija na njeno prijateljsko sodelovanje v vseh političnih akcijah in v svojem nacionalnem programu.

Volilna reforma.

Vlada pozdravlja s simpatijo iniciativo senata, ki se hoče reformirati v toliko, da bo del njegovih členov voljenih in neimenuvan, vendar še bolj nujno je, da pride pred zbornico volilna reforma, v katero se je stavilo toliko nad. Vlada je trdno odločena, storiti vse, da bo volilna reforma sklenjena v najkrajšem času. Vlada si je postavila kot glavno točko svojega programa glede notranje politike, da izvede volitve po glasovanju po listah in s proporcionalnim sistemom.

Novi davki.

V finančnem pogledu je ministrski predsednik naznanil, da bo izredni progresivni premoženjski davek moral zadeti posebno velika premoženja, pridobljena v vojni, dočim bodo manjša premoženja oproščena davka.

»Odrešeno ozemlje«.

Vlada hoče izvesti čimprej program obnove osvobojenega ozemlja; kar se tiče odrešenega ozemlja, je že odobrena nova ureditve in bo kmalu izvedena ter upa vlada, da bo s tem odstranjen marsikateri razlog nezadovoljnosti. Prehod odrešenega ozemlja k materi domovini se more izvršiti gladko in mi moramo vpoštevati vse one obstoječe uredbe, za katere ne obstoja absolutna potreba, da se jih odpravi. Z nepotrebnimi izpremembami ne smemo ustvarjati nepotrebnih kriz. Demobilizacija bo izvedena čimprej, v kolikor bo to dovolil mednarodni položaj in zahtevki javnega miru in reda. Ministrski predsednik je nato razvil vladne načrte glede pospeševanja železnice in trgovske mornarice, nadalje glede podpor za bivše vojake ter glede javne uprave.

Samohvala.

Usodepolna je sedaj ura, je zaključil govornik, morda najbolj usodepolna, kar jih je imela Italija v zadnjih časih. Mi imamo trdno zaupanje, da obstojajo v Italiji vse potrebne energije, ne samo, da prema-

gamo sedanje težkoče, nego tudi, da priskrbimo naši deželi ono veliko mesto, ki ga mora imeti na svetu. Mi stopamo iz vojne, v kateri smo imeli kakor nasprotnika eno najbolj starih in najbolj močnih držav, ki se je upirala vsem zavratnostim časa, vsem oblikam notranje šibkosti in ki se je zdelo trdna kot granit v svoji velikanski politični in vojaški organizaciji. Lahko rečemo, da smo mi sami prekucnili to veliko državo, ki nas je hotela zadušiti s svojo težo. Italija mora imeti gotovost, da bo premagala vse sedanje težkoče. Imamo to gotovost, tembolj, ker računamo z vsemi možnostmi in nečemo izreči nobene besede, ki bi znala ustvarjati iluzije. Mi bomo zmagali, ker hočemo zmagati, ker je potrebno, da zmagamo in ker Italija mora zmagati. (Zivahno in dolgo odobravanje.) Seja je bila prekinjena do 18. ure.

Ob 16. uri se je ministrski predsednik Nitti predstavil senatu v prisotnosti kakih sto senatorjev ter ponovil vladne izjave, podane v zbornici poslancev. Po nadaljevanju seje v zbornici poslancev ob 18. uri, je povzel besedo Enrico Ferri, ki je v ostrih besedah grajal vladno delovanje, ter zahteval, naj vlada pove vso resnico. Grajal je tudi prejšnje delovanje ministrov Salandre in Sonnina ter k sklepu napadel tudi D'Annunzio, kar je izzvalo glasne proteste s strani nekaterih nacionalističnih poslancev. Ob 20. uri in pol je bila seja zaključena.

Draginjski izgredi v Italiji.

LDU Berlin, 10. julija. (DunKU). »Vossische Zeitung« poroča iz Lugana: V Rimu, posebno v zunanjih okrajih so se izvršile včeraj opolne številne plenitve. V bližini Napolja je nasokčila blagovni vlak in ga izplenila. V Palermu je izbruhnila baje v soboto generalna stavka. 100.000 delavcev se je pomikalo po ulicah in kričalo: »Proč z visokimi cenami!« Trgovski napisi so bili na mnogih krajih razbiti. Prišlo je do hudih bojev s četami, pri čemer je bilo deset stvarkajočih težko ranjenih in več sto delavcev aretiranih.

LDU Berlin, 10. julija. (DunKU). Italijanska vojaška komisija prosi, da se ugotovi, da so poročila o italijanskih nemirih pretirana. Gre izključno za pojave proti draginji. Posamezne stavke nimajo nikarkršnega političnega pomena.

LDU St. Germain, 11. julija. (DKU.) »Populaire« javlja: V Palermu traja stavka dalje. Zaprla so 500 oseb. V Geraldnu in Follonizi so ustanovili delavske svete. V Bresciji je bil pri spopadih na trgu 1 mrtvec in mnogo ranjenih. V Rimu je stavka splošna. Okoli glavne pošte, kjer stavkajo telegrafisti, so postavljene strojnice. Pri slavlolu je vojaštvo streljalo. Bila sta 2 mrtveca in 30 ranjenih. Plenitve niso velikega obsega. Delavska zbornica pozivlja na zopetni pričetek dela. Delavska komisija se peča z novim tarifom za živila. Vse trgovine so zaprte, razen nekaterih, kjer se prodaja vino in olje po polovičnih cenah. Časopisi ne izhajajo. O plenitvah in spopadih javljajo iz Catanije, Reggio di Calabria, Barija in Tridenta. V zadnjem mestu so čete streljale v zrak; tudi s strojnimi puškami so streljali. Več častnikov in vojakov je ranjenih.

LDU Berlin, 11. julija. (DKU.) »B. Z. am Mittag« poroča iz Rima: Splošna stavka v glavnem mestu je končana s poravnavo, ki se je sklenila med mestno direkcijo in socialistično organizacijo.

Mirovni posvet.

Nemško-avstrijske meje.

LDU Saint Germain, 10. jul. (DunKU). Vrhovni svet je imel danes popoldne ob 15. uri 30 minut sejo. Pečali so se, kakor poroča »Times«, z avstrijskimi mejami, v kolikor je to vprašanje pristojna komisija že predelala. Ta komisija, ki se je sestala davi, se je v glavnem posvetovala o ukrepih, glede južnega donavskega brega južno in jugovzhodno od Bratislave. Ako bi del zahodne Ogrske pripadel Avstriji, želijo Čehi pas ozemlja južno Donave, da bi imeli direktni pristop k železnicam, ki po ogrskih tleh vodijo proti jugu. Zdi se, da za to ozemlje nameravajo določiti pas razoroženega ozemlja. Medzavezniškemu generalnemu štabu v Versaillesu so poročili proučavanje ukrepov, ki bi bili potrebni proti eventualnim sovražnim nakanam ogrskih boljševikov. Kakor znano, se je vrhovni svet s tem vprašanjem pečal v včerajšnji seji. Najbrže se bo tudi danes o tem posvetoval, ne bi-li kazalo Ogrski sosednje države pozvati, da z orožjem nastopijo proti Madžarom.

Ententa obveščena o ratifikaciji mirovne pogodbe.

LDU Lyon, 11. julija. (Brezžično.) V četrtek ob 11. popoldne je baron von Lersner izročil polkovniku Henryju oficijelno obvestilo o ratifikaciji mirovne pogodbe po Nemčiji. Polkovnik Henry je oddal dokument nemudoma v ministrstvu za zunanje stvari.

Clemenceau in Bethmann-Hollweg.

LDU. Zeneva, 11. julija. (ČTU.) Clemenceaujev list »L'homme Libre« prinaša poročilo, očitno od Clemenceauja samega, v katerem Bethmann-Hollwegovo ponudbo, da se stavlja na razpolago namesto bivšega nemškega cesarja, označuje kot smešno.

Obravnava proti nemškim generalom.

LDU. Berlin, 10. julija. (ČTU.) Glasnik »Berliner Tageblatt« javlja »Echo de Paris«, da se bodo obravnave proti nemškim generalom vršile v Parizu. Pariz bo doživel prizor, da bo videl nemške generale kot obtožence. Začetek obravnave je določen na sredo septembra. »Neue Freie Presse« pripominja k temu, da hočejo Francozi s tem zadostiti svoji želji po maščevanju.

Nemški demokratije in mirovna pogodba.

LDU. Nauen, 11. julija. (Brezžično.) Dasi je glasovala stranka nemških demokratov proti podpisu in ratificiranju mirovne pogodbe, se vendar poteguje v svojem časopisu za najstrožje izvršitev mirovne pogodbe. »Berliner Tageblatt« proglašava vsako drugo taktiko za brezplodno nesmiselnost, kajti izpremembe mirovne pogodbe, ki si jo je želeli, ni pričakovati od odklanjanja in malenkostnih zvižaj, pač pa od mirne in razsodne politike.

Razna poročila.

Deputacija iz Banata v Belgradu.

LDU. Belgrad, 11. julija. V Belgrad je prišla deputacija iz Banata z namenom, da izrazi želje banatskega prebivalstva po naših pravicah. Deputacijo sta sprejela ministrski podpredsednik dr. A. Korošec in predsednik zbornice dr. Pavlovič. Deputacija se je z odgovorom vlade zadovoljila. Danes popoldne jo sprejme tudi regent Aleksander.

Tajen dogovor med Italijo in Nemško Avstrijo.

LDU Kopenhagen, 10. julija. (ČTU.) »Wiener Mittagszeitung« poroča: V nasprotju z že opetovano objavljenim dementijem sporoča dopisnik »Daily Telegraph«, da obstoja glasom poročila »Gazzetta del Popolo« v Turinu skriven dogovor med Italijo in Nemško Avstrijo, s katerim se je Italija zavezala podpirati nemško-avstrijske čete na Koroškem in Štajerskem proti Jugoslaviji.

Boljševiki na delu.

LDU Helsingfors, 10. julija. (Brezžično.) Boljševiki so v Petrogradu zasedli veleposlaništva, poslaništva in konzulate zunanjih držav ter so se polastili njihovih arhivov.

Bela garda se umika.

LDU London, 10. julija. (Brezžično.) Reuterjev urad poroča iz Helsingforsa: Po poročilih iz Revala se severna ruska bela garda umika na vsej črti.

Proti odpravi obsednega stanja.

LDU Pariz, 11. julija. (Brezžično.) Poslanska zbornica je z 256 proti 202 glasovom odklonila predlog, naj se dvigne obsedno stanje in odpravi cenzura.

Prepovedana trgovina z vrednostnimi papirji.

LDU. Dunaj, 11. julija. (ČTU.) Na Dunaju je bil izdan razglas: V smislu zakona o zavarovanju inozemskih živil in surovin in o pritegnitvi v privatni lasti se nahajajočega zlata, srebra in vrednostnih papirjev, je od danes naprej prepovedana trgovina s takozvanimi napolinozemskimi vrednostnimi papirji. Pogodbe, ki so bile pred 10. julijem 1919 sklenjene, s tem razglasom niso prizadete.

Zaplemba kraljevega premoženja.

LDU. London, 11. julija. (ČTU.) Opoldansko izdanje lista »Neues Wiener Journal« poroča: Na predlog generalnega državnega pravdnikstva je najvišji sodni dvor zaplenil vse vrednostne predmete na Angleškem, ki so last bivšega bolgarskega kralja Ferdinanda. Gre za predmete v skupni vrednosti 400 tisoč funtov sterlingov.

Huda nevihta.

LDU Linc, 10. julija. (DunKU). Nevihta je napravila v mnogih krajih ogromno škodo, številne telegrafске in telefonske napeljave so bile porušene. Tudi električna centrala mesta Steyer je ostala to noč brez luči. Posebno hudo je divjal vihar v Salzkammergut in v okolišju mesta Steyer. Eno ženo je ubilo padajoče drevo, veliko število gospodarskih poslopij je poškodoval vihar ali upepelila strela. Posebno občutna je škoda na sadnem drevju in poljskih pridelkih.

Politične novice.

+ O priliki godu in 75 letnice kralja Petra je izvršilni odbor VLS. sklenil podati naslednjo izjavo: Čestitamo k imendanu in 75 letnici kralja Petra in pozdravljamo starega borce za svobodo troimenega naroda SHS kot simbol našega zedinjenja. — Izvrševalni odbor VLS.

+ Cela občina v armadi »Kmečke zveze«. Vsi občani — moški in ženske —

v Starinovivasi na Murskem polju so pristopili kot člani Slovenski Kmečki zvezi in vplačali po 2 K udnine.

+ Na naslov poverjeništa za pravosodje je prinesla »Murska Straža« z dne 11. t. m. sledečo, skoro neverjetno vest: Na vprašanje glede registriranja naše Tiskovne zadruge se je izreklo poverjenišvo za provosodje v Ljubljani, da se ima zadruška s sedežem v Radgoni registrirati v Gradcu(-), ker to zahteva nek zakon iz leta 1873. Istočasno pa je izdala ljubljanska delegacija ministrstva financ naredbo, kjer pravi: »ta naredba velja za sodni okraj vrhniški in za politični okraj radgonski, kolikor spadata v področje deželne vlade za Slovenijo«. Poverjenišvo za pravosodje v Ljubljani torej še ni zvedelo, da spada zasedeni del političnega okraja radgonskega v področje deželne vlade v Ljubljani in da leži mesto Radgona v zasedenem delu, torej tudi v področju poverjeništa za pravosodje v Ljubljani. — Čudno poverjenišvo, ki niti ne ve, kateri okraj spadajo v njegovo področje. Menda vendar gospodje niso prespali celo svojega imenovanja v poverjenišvo za pravosodje.

+ Praznik zmage. V ponedeljek, dne 14. t. m. bo praznoval Pariz dan zmage. Pri tej priliki bodo defilirali oddelki vseh armad, ki so se udeležile vojske pred predsednikom francoske republike Raymond Poincarejem. Srbsko armado bo zastopala ena stotinja. »Temps« priobčuje sledeče podrobnosti slavnosti: Spored bo prehodil 6 in pol kilometrov; udeležilo se ga bo dvajset vojaških godb. Na prvem mestu bo korakal oddelek republikanske garde. Za njim bo šel poveljnik vseh zavezniških čet s svojim štabom in zastopstva zavezniških armad po alfabetičnem redu: Amerikanci, Belgijci, Angleži, Italijani, Japonci, Grki, Poljaki, Portugalci, Rumuni, Srbi in Čehoslovaki. Veselile bodo poslane k slovesnosti vsaka po en bataljon z večimi zastavami, ostale zavezniške države pa po eno kompanijo z eno zastavo. Slovesnosti bodo prisostovali tudi ameriški general Pershing, angleški maršal Douglas Haig, belgijski general Guillaing, italijanski general Diaz ter vsi francoski generali, ki so se med vojsko posebno izkazali.

+ Reški dogodki delo italijanske diplomacije. Dopisnik »Temps« poroča iz Rima, da so rimski diplomati krogi vznemirjeni vsled reških dogodkov, ki bi mogli ohladiti prijateljske odnose med Francijo in Italijo. Nadalje pa izvaja dopisnik, da italijanske kroge še mnogo bolj, kot dogodki sami, razburja dejstvo, da se reške izgrede v Franciji smatra samo za navočen garnizijski pretep in da Francija noče uvideti »večjega pomena« teh dogodkov, ki leži v tem, da francoski vojaki, ki simpatizirajo z Jugoslavi, razburjajo ital. prebivalstvo v zasedenem ozemlju, ter bi bilo zato nujno potrebno, da Francija odklopiče svoje vojaštvo iz zasedenega ozemlja.

Četudi nam kratko poročilo »Temps« ovega dopisnika naravnost ne pove, da je oficijelna Italija sama pripravila reške dogodke, nam vendar njegovo poudarjanje, da se rimski krogi razburjajo posebno vsled tega, ker Francija noče uvideti »potrebe«, da odklopiče svoje vojaštvo z Reke, potrjuje našo trditev, da je Italija sama inscenirala celo stvar na Reki. Njen zahrbtni namen se očitno ni posrečil. Zato tudi njeno vznemirjenje, katero bi bilo sicer popolnoma nerazumljivo, ker se Francija sama nič ne razburja. Pariz pač ve, kaj se skriva za tem, zato gre mirno preke.

+ Wilson za zvezo narodov. Reuter poroča iz Washingtona: Ob predložitvi mirovne pogodbe senatu je predsednik Wilson skoro ves svoj govor posvetil zvezi narodov, o kateri je rekel, da ni samo orodje, da popravi prejšnjo krivico z novo mirovno pogodbo, temveč da je tudi upanje človeštva. Zveza narodov je res postala potreba za vzdrževanje novega reda, ki so ga hoteli napraviti na svetu stvaritelji mirovne pogodbe. Wilson je izjavil nadalje, da delo mirovne konference kot celota v splošnem soglašja z načeli, ki so jih skupno sprejeli kot podlago miru.

Dnevne novice.

— Duhovne vaje za duhovnike bodo v zavodu sv. Stanislava od 28. julija do 1. avgusta. Zadnji rok za priglas je dne 20. julija.

— Napredek na Bledu. Zelo delavnemu Prometnemu društvu na Bledu posrečilo se je doseči pri vseh hotelirjih stalne cene za sobe in jedila, tako da bodo pritožbe, katere so bile dosedaj v tem oziru, prenehale. S tem so storili Blejci velik korak naprej, ker danes hoče občinstvo prej vedeti cene, predno se odloči za kako letovišče in to je tudi popolnoma prav. Opomnimo še, da je preskrba na Bledu vsekakor izvrstna in da so cene res zmerne. Vpeljati se namerava letos tudi avtomobilna vožnja Lesce-Bled. Upati je, da bo de naval v letošnji sezoni velik in da bodo imeli fижakarii in avtomobili dosti opraviti. Po-

sebnost naklonjenost izkazala je Bledu intendant slovenskega narodnega gledališča s tem, da je pod jako ugodnimi pogoji prepustila izborni orkester Zdraviliškemu domu za čas velike sezone.

— **Gorje nad Bledom.** Bralno društvo v Gorjah priredi v nedeljo, dne 13. julija v proslavo slovenskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda vrtno veselico v prostori gostilne g. Kunstelja ob 3. uri popoldne. Na sporedu bo tudi govor, srečolov, šaljiva pošta itd., dekleta pa bodo prodajale cvetlice v korist vojnim pobablencem. Sodeluje godba z Jesenic. Za mrzla in po možnosti tudi za gorka jedila bo kar najbolje preskrbljeno. V slučaju slabega vremena se vrši veselica in društvenih prostorih. — Vabite se tem potom vsa društva iz okolice in tudi vsi drugi, da prihitite ta dan v naše romantične Gorje, ako si želite dobre zabave in poštenega razvedrila.

— **Kamnik.** Dne 6. julija t. l. je priredila v »Kamniškem Domu« šolska mladina predstavo z bogatim in res zamišljenim sporedom. Užitek je bil nepričakovan. Otroci so nastopali pristrčno in proizvajali svoje vloge naravno in samozavestno. — G. vodja deške šole je vse navzoče pozdravil v izbranih besedah in poudarjal koliko da je tudi šola trpela med kruto vojsko in pod nam neprijazno vlado. Ves vesel je pripomnil, da šola sedaj v mladi, prosti Jugoslaviji vstaja in se bo lahko razvijala v pravem domačem duhu. Da je temu že danes tako, je pokazala cela ta prva prireditel, ki je podarila našim invalidom, ubogim slepcem 500 (petsto) kron. Vrstile so se deklamacije, petje in igrokazi. — »Domovina« (S. Gregorčič) je deklamirala deklica čustveno, občudovali smo zlasti akcije-kretnje, s katerimi je spremljala besedilo kar najlepše. — »Gorici« (Pepilinov Franasin) je deklamiral učenc takle izborna, da se je videlo, da čuti in razume, kar govori. — »Veseli pastir« (S. Gregorčič). Ta deklamacija je bila nekaj posebnega. Pastirček ni bil samo vesel, temuč naravnost korajžen. Bilo je to vse kaj drugega, ko navadno šolsko prednašanje. Pripomoglo so seve primerne kulise, kot tudi zvenkljanje zvoncev in meket ovac. — »Ciciban in čebelica« sta nastopala kot mojstersko rojena igralca. — »Oba junaka.« Tu je ugajala posebno mimika. — Pomenljivo je, da je predstavljala »Snežuljič« goriška begunka in to s pravim čutom. Kaj naravno in ginljivo je nastopala tudi »Sirota«. Vse občudovanje pa zasluži petje »Zlate k anglice« (Dr. A. Schwab). Otroci so peli iz glave, brez not in vendar jako precizno. Ravno ta točka nam je dokaz, koliko vežbe in potrpežljivosti je bilo treba, nam je dokaz, v kakih rokah da je bila prireditel. Občinstvo je bilo nadvse zadovoljno, res iznenadeno. Starši so lahko videli, pod kakim vodstvom da imajo otroke. Otrokom samim bo ta prvi nastop nepozaben. Vsem onim pa, ki so otroke izvežbali s toliko požrtvovalnostjo do take spretnosti, je bil že sijajen uspeh sam majhno plačilo. Naj omenimo še to, da je ugledna in zavedna obitelj Stergarjeva napravila otrokom po prireditvi veliko veselje s tem, da je vse, t. j. nad 50 povabila na dom in jih tam pogostila.

— **Jugoslovanski obrtnik.** Izšla je tretja številka s prav zanimivimi in aktualnimi članki. »Jugoslovanski obrtnik« prinaša članke, ki morejo biti v korist vsakemu obrtniku, zato ga vsem toplo priporočamo.

— **Brezplačno želi priti za dobo počitnic** odlična gimnazijalka višjega razreda, iz ugledne rodbine, kot družabnica k 14 do 18 letnim dekletom dobre rodbine v Sloveniji ali Hrvaški. Ponudbe pod »Jugoslovanka« na upravnstvo Slovenca.

— **Ukraden je bil gonilni jermen,** 18 cm širok in 20 m dolg, posestniku Jožetu Pucelj, Gorica vas pri Ribnici. Pred nakupom se svari. Prodajalca naj se naznani orožnistvu.

— **Pozdravi s Sicilije.** Mnogo srčnih pozdravov z daljne Sicilije pošiljamo Slovenci iz italijanskega ujetništva na Slovence in Slovence, prijatelje in znance podpisani poddes. Franc Rosina, Bečaj Alojzij, Lužar Ivan, Zobeč Anton, Adamič Franc, Peterlin Anton, Kokol Tomaž, Miklavčič Josip, Prebil Valentin, Markut Franc, Šoško Martin, Zoran Anton, Zavrl Anton.

— **Lepe pozdrave** pošiljamo iz nemško-avstrijskega ujetništva v Marchtrenku pri Lincu prijateljem in znancom: Od ljubljanskega pešpolka: pod. Ivan Bohine, Medvode; peš. Jernej Tehovnik, Ladja; peš. Feliks Ferlič, Sora; peš. Šubie Ciril, Poljane nad Skofjo Loko; desetnik Mušič Andrej, Senožec; peš. Cof Jos., Hraše pri Kranju; peš. Stanovnik Jakob, Poljane pri Skofji Loki; peš. Močnik Rud., Idrija; peš. Jugovic Peter, Trata; peš. Mesojedec Jakob, Smarjeta; peš. Kos Jožef, Vrhpolje.

— **Društvo zasebnih uradnikov, odsek za Štajersko** v Celju je izvolilo na zadnjem obnem zboru nov odbor, ki bo pričel takoj z intenzivnim delom. Da bo pa to delo res popolno, se prosi vse tovariše in tovarišice, ki še niso včlanjeni, da priglase takoj svoj pristop pismeno gornjemu društvu v Celje, Narodni dom.

— **Čevljarska zadruga** v Trzinu naznanja, da se vrši preskušnja za čevljarske pomočnike dne 25. 26. in 27. julija t. l., in sicer v Trzinu v delavnici g. Ivana Papova, za okolico pa pri g. Ivanu Poljancu v Sebenjah. — Kdor se ni še oglasil, naj se takoj javi zgoraj omenjeni zadrugi.

— **Razpis služb za strojni oddelak** južne železnice. Za Ljubljano, oziroma Maribor potrebuje ravnateljstvo južne železnice v Ljubljani: 3 strojne inženirje za obema državnima izpitoma, 5 uradniških aspirantov za računsko službo z dovršeno srednjo šolo z maturo, 6 pisarniških pomočnikov z dovršenimi 4 razredi srednje ali trgovske šole, 3 tehnične uradnike z dovršeno višjo obrtno šolo strojne stroke. Sprejemajo se tudi profesionalisti z absolvirano nižjo obrtno šolo ali mornariško strojno šolo, ki bi se vzgojili za delovodje. Splošni pogoji: fizična sposobnost za železniško službo, slov. hrv. ali srbske narodnosti, popolno znanje slovenskega ali srbohrvatskega jezika v govoru in pisavi. Starost pod 30 leti. Prosilci naj se predstavijo pri strojnem oddelku ravnateljstva južne železnice v Ljubljani.

Ljubljanske novice.

Ij Proslava godu kralja Petra. Včeraj, na predvečer godu kralja Petra, se je Ljubljana odela v slavnostno obleko. Vsa javna poslopja so se okrasila z državnimi in narodnimi zastavami. Mnoge zasebne hiše imajo okrašena okna in balkone. Ob 8. uri zvečer so se nanekrat oglasili topovi z grada, z grajskega stolpa pa so pričele švigati v zrak rakete in svetlobne kroglice v raznih barvah, ki so na daleč okoli razsvetljevale mesto. Grad sam je bil iluminiran. Poslopje dravske divizijske oblasti je okrašeno z zastavami in cvetjem. Balkon bogato okrašen z zelenjem. Na sredi je podoba kralja Petra in pod njo napis v narodnih barvah: »Živijo kralj Peter I.« Ves balkon in poslopje je bilo bogato razsvetljeno z mnogobrojnimi lučicami. Ob 8. uri zvečer je odkorakala iz bivše domobranske vojašnice vojaška godba z lampijoni, ki jo je spremljala na tisoče ljudi. Godba je korakala med navdušenim klicanjem občinstva kralju Petru in regentu Aleksandru po Poljanski cesti mimo škofije čez frančiškanski most po Prešernovi in Šelenburgovi ulici pred Dravsko divizijsko oblast, kjer je godba zaigrala »Bože pravde«, kar je občinstvo poslušalo z odkritimi glavami. Navdušeni živijo klici kralju Petru so se razlili v mogočen vihar. Med zvoki »Naprej zastava slave« je ogromna množica odšla pred poslopje deželne vlade, kjer so bila bogato razsvetljena okna in balkon. Po končani »Lepi naši domovini« je predsednik dr. Brejce zaklical z balkona deželnovaladne palače trikratno živijo kralju in regentu Aleksandru, čemur se je množica odzvala z viharinimi klici. Nato je mirozov odšel po Bleiweisovi cesti mimo Narodnega doma, po Dunajski cesti in Dalmatinovi ulici mimo hotela »Union«, kjer je navdušeno klicanje kralju Petru naraslo do viška spričo tega, da staneje v hotelu italijanska misija. Padli so tudi mnogi klici: »Dol z Italijo!« Godba je nato krenila po Št. Peterski cesti v vojašnico nazaj. Danes zjutraj je na Petrovem trgu (pred Mestnim domom) vojaška parada. Poveljniki mesta, polkovnik Vukonovič bo nadzoroval čete 26. pešpolka v spremstvu vseh častnikov, ki se udeležijo nato slovesne službe božje. Slovesna služba božja bo ob 9. uri dopoldne pravoslavna, ob 10. uri dopoldne pa v stolnici, kjer bo slovesna sv. maša, ki se je udeležijo tudi zastopniki vseh civilnih oblasti.

Ij Prvi mirozov ljubljanske vojaške godbe. Sinoči je nastopila pod vodstvom podkapelnika Vlasaka vojaška godba ljubljanske garnizije. Bila je sicer po številu šibka, toda po izvajanju zelo dobra. Občinstvo jo je burno pozdravljalo in je godba sploh žela splošno pohvalo. Vidimo, da je godba dobra, in želimo, da bi se večkrat pokazala javnosti.

Ij Veliki vrtni koncert s prosto zabavo se vrši danes ob lepem vremenu na Zgor. Rožniku. Pričetek ob 18. uri.

Ij Šentjakobsko prosvetno društvo priredi v nedeljo, dne 20. julija veseli izlet na Zalostno goro. Vabljeni so vsi člani in članice in prijatelji društva, ki se žele razveseliti v prosti naravi in počastiti Marijo na Zalostni gori. Da bomo mogli za hrano in vožnjo pravočasno poskrbeti, naj se udeleženci čimprej priglase. Priglasi se sprejemajo od danes naprej vsak večer ob 8. uri v društvenih prostorih.

Ij Izlet na Janče. V nedeljo 13. julija 1919 priredi Šentpetersko prosvetno društvo v Ljubljani celodnevni izlet na Janče. Kraj Janče je oddaljen 1½ ure od postaje Laze ob južni železnici. Iz Janč je lep razgled na vse strani, proti Gorenjski, Dolenjski in ljubljanski ravnini. Z glavnega kolodvorca se odpeljemo ¾6. uri zjutraj. V župni cerkvi opravi ob 9. uri dopoldne č. gospod kaplan Janko Kete cerkveno opravilo s kratko propovedjo. Po sv. maši obed. Po obedu litanije, nato prosta zabava v prosti naravi. Kraj Janče je znan po svojih češnjah, ne zamudimo prilike, da jih dobera oberemo. Vožnja stane samo 4 K sem in tja. Za prehrano skrbti vsak sam. — Pridite vsi, da bo večja zabava.

Ij Na SHS. realni gimnaziji so napravili zrelostni izpit sledeči gg. abiturienti: Bajuk Vladimir, Cibelj Franjo, Kranjc Mirko, Kupčič Ivan, Mlekuš Stanko, Potokar Josip, Ragazi Edvard (z odliko), Sever Stanko, Aplenc Rihard, Breznik France (z odliko), Debeljak Franc, Jeras Ivan (z odliko), Jug Klemen, Guzelj Alojzij, Levstek Andrej, Mali Albin (z odliko), Miškot Andrej, Pavčič Josip, Sink Fran (z odliko), Škerjanec Ivan.

Ij Šolski zdravnik g. dr. Rus je 27. junija t. l. predaval na mestnem dekliskem liceju gojenkam višjih razredov o važnem pomenu ljudskega zdravja. »Le v zdravem telesu biva zdrava duša«. Na konkretnih slučajih je pokazal škodljiv učinek alkohola. Skrofulozni in rahitični otroci, rodbinske žaloigre i. dr. so v največ slučajih posledice premoškega uživanja tega strupa. G. doktor je konečno pozval gojenke kot bodoče matere, učiteljice, vzgojiteljice, naj uplivajo na mladino, da ne uživa alkohola pa tudi v nobeni obliki ne. Jako zanimivo in poučno je bilo predavanje g. dr. Rusa, za kar smo mu vse poslušalke srčno hvaležne. Ni nam govoril zaman. Njegovega poziva se bomo vedno spominjale. Saj hočemo delati in živeti za svoj ljubi narod, za svojo lepo domovino, za Jugoslavijo! Gospodu doktorju pa presrčna hvala.

Ij Prenočišča za belgrajske maturante. Ker je število postelj, ki jih ima pripravljali odbor za sprejem belgrajskih maturantov dosedaj na razpolago, premajhno in želimo naše srbske goste ne samo kar najisijajneje sprejeti in pogostiti, ampak tudi kar najudobneje nastaniti, smo prisiljeni se obrniti na sl. občinstvo s prošnjo, da nam pomaga v tej stiski. Kdor bi bil pripravljen odstopiti za čas gostovanja srbskih maturantov brezplačno kako sobo z eno ali več posteljami, naj blagovoli to javiti pisarni pripravljalnega odbora za sprejem belgrajskih maturantov do 15. t. m. v fizikalni dvorani I. državne gimnazije.

Nainovejše.

IMENOVANJE PROFESORJEV NA VSEUCILIŠČU V LJUBLJANI.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

m Belgrad, 11. julija. Predlog za imenovanje profesorjev na univerzi v Ljubljani je predložen ministru prosvete, ki bo imenovanje v kratkem izvršil.

PROTIĆ SE VRNIL.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

m Belgrad, 11. julija. Ministrski predsednik Stojan Protić se je danes zjutraj ob dveh z ostalimi ministri vrnil v Belgrad.

SARAJEVSKA VLADA ODSTOPI?

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

m Sarajevo, 11. julija. V tukajšnjih krogih pričakujejo odstopa sedanje vlade. Izmenjana bo celokupna vlada, da si bo nova vlada pridobila zaupanje. V kombinaciji se imenuje Boža Čorović.

NARODNO PREDSTAVNIŠTVO.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Belgrad, 11. julija. V današnji seji narodnega predstavništva so bile vložene tri interpelacije. Na interpelacijo poslanca Sušnika o izvedbi agrarne reforme v Sloveniji minister dr. Poljak ni odgovoril, ker pri seji ni bil navzoč. Jutri bo poslanec dr. Šurmin interpeliral ministra notranjih zadev zaradi batina v hrvaški Slavoniji.

m Belgrad, 11. julija. V današnji seji je narodno predstavništvo po končanih interpelacijah prešlo na dnevni red na drugo branje zakona o univerzah. Zakon je bil soglasno sprejet. Nato se je začela tajna seja, v kateri je ministrski predsednik Stojan Protić obrazložil naš zunanji in finančni položaj.

Belgrad, 11. julija. Narodno predstavništvo bo v svoji jutrišnji seji odločilo, katera zakone bo rešilo še pred parlamentarnimi počitnicami.

SLOVAŠKA GIMNAZIJA V NOVEM SADU.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

m Zagreb, 11. julija. »Narodna Politika« poroča, da se je v Novem Sadu oglasila pri ministru prosvete Davidoviču slovaška deputacija, ki je v imenu 80.000 Slovakov prosila, da se ustanovi slovaška gimnazija. Minister je obljubil, da bo podpiral njihove zahteve.

DEMobilizacija v Ameriki.

LDU Saint Germain, 11. jul. (DunKU). Kakor poroča »Chicago Tribune«, bo moč ameriške armade do 13. septembra 1919 znižana na mirovno stanje. Pri tem bo več tisoč častnikov izgubilo svoj čin.

VOJNI STROŠKI AMERIKE.

LDU Saint Germain, 11. juli. (DunKU). Ameriški državni tajnik za finance je izjavil, da znašajo vojni stroški Zedinjenih držav 32 milijard in 427 milijonov dolarjev.

SPLOŠNA ŽELEZNIČARSKA STAVKA.

LDU Rotterdam, 11. julija. (DunKU). Glasom lista »Daily Telegraph« bodo dne 21. julija po vsej Francoski, Alzaciji-Loreni ter v Turinu in Alziru vsled splošne stavke vse železnice ustavile promet.

PROTI SPLOŠNI STAVKI V FRANCIJI.

LDU Pariz, 11. julija. (DunKU. - Brezlično). Francoski ministrski svet je sklenil ukreniti vse potrebno, da prepreči na vsak način splošno stavko, ki je napovedana za 21. julija.

ITALIJANSKI PRORAČUN.

LDU Rim, 11. julija. (DunKU.) »Agenzia Stefani« poroča: Italijanski zakladni minister je izjavil v poslanski zbornici, da znašajo efektivni izdatki italijanskega proračuna v finančnem letu 1918./1919. 32 milijard in 609 milijonov lir, efektivni dohodki pa 8 milijard in 461 milijonov lir. Primanjkljaj da bo treba kriti z državnimi posojili in s pomočje državnega zaklada.

BOJI V HANOVRU.

LDU Berlin, 11. julija. (DunKU.) »Politisch - parlamentarische Korrespondenz« doznava, da je prišlo včeraj v Hanovru k ponovnim bojem med četami v množico, ki se je bila nabrala na kolodvoru. Čete so streljale; dva sta obležala mrtva, mnogo je ranjenih.

Prosveta.

pr »Deborah« v Ljudskem domu. Sinočnja zaključna predstava na Ljudskem odru se je izvršila proti vsakemu pričakovanju dobro. Dvorano je napolnilo ugledno občinstvo, ki je burno ploskalo naši priljubljeni igralci gospé Zofiji Borštnik-Zvonarjevi, ki je ta večer iz prijaznosti sodelovala in igrala glavno vlogo judovske deklice Deborah, ki ljubi krščanskega mladeniča, a usoda prepreči njuno združitev. Igra ima polno lepih prizorov, zelo hvaležnih za igralce; Gospa Borštnikova jih je spretno izrabila in nam podala ta večer umetniški užitek, za katerega smo ji iz srca hvaležni. Neprestano odobravanje občinstva in krasno podarjeno cvetje naj ji bosta porok, da je svojo nalogo izvršila v polni meri in da jo občinstvo ljubi in spoštuje. Njena prisotnost in njena večera roka pri vajah se je poznala tudi pri ostalih igralcih, kar ji bodi še v posebno priznanje. Če je kdo sledil vse predstave v Ljudskem domu od prve do zadnje, mora priznati, da je bila ta predstava višek, kar je dosegel Ljudski oder v ti sezoni. Iz tega sklepamo samo, kako potrebna je pri nas praktična dramatična šola. Če izvzamemo Peterlina, V. Rudolfa in Janko Novaka, ki so bili že preje nekako dovršeni igralci in so pridobili le v nekaterih manjših stvarih, je pri vseh ostalih napredek zelo očividni. Posebno smo pri zadnji predstavi opazili to pri Fr. Marjančiču, ki je v priznanje za svoje igranje prejel cvetje in pri gdč. Podgorski, ki je od plahih nastopov v začetku sezone pa do danes napredovala v zelo simpatično, naivno kmečko ljubimko. To pot smo bili res lahko popolnoma zadovoljni z njeno igro. V mali vlogi Anice Zador smo srečali našo staro znanko iz prejšnjih iger, ki je znala iz male vloge napraviti toliko, da je povlekla pozornost nase; njeno igro lahko štejemo kot napredek. Isto moremo reči tudi o Jeli Potokar, ki je dobro ilustrirala pohlep po denarju in skrb za družino. V. Rudolf je igral Abrahama, da si nismo predstavljali boljšega; istotako so bili v dobrih rokah učitelj in župan; o uspehu teh igralskih moči nismo še nikoli dvomili. Župnik je storil vse, kar je bilo v njegovi moči. Bil je boljše ko drugekrat, le več življenja bi želeli njegovi igri. Lojze Oražem je podal zdravnika zelo dobro. Drugih ne bom omenjal. Bili so več ali manj dobri. Pohvaliti pa moram skupine, ki so bile igrane zelo dobro in naravno, posebno preganjanje Judine v prvem dejanju in odhod svatov v cerkev. Režija je bila dobra, scenerija v danih razmerah tudi. Bili smo se odmorov, a popolnoma neupravičeno, kajti tako nagle spremembe scenerije niti v narodnem gledališču nismo doživljali. Želimo, da se to zgodi še večkrat. Ljudski oder je pokazal to pot vse najboljše in toliko mogoče dovršeno kot je mogel. Pričakujemo, da v bodoče ne bo več padel s te zares razveseljive višine, ampak bo le še zrastle in bo bodoče sklepna predstava še znatno dovršenejša kot je bila ta. Pogum in volja storiť vse. Ta večer pa si lahko zapiše Ljudski oder ko svoj časten večer. F. B.

Gospodarske novice.

g Cena denaturiranemu špirtu. Glasom naredbe ministrstva financ v Belgradu z dne 2. junija 1919, št. 1040 je določena prodajna cena špirta, denaturiranega s splošnimi sredstvi za denaturiranje, s 550 K za 100 stopenj alkohola, oziroma s 495 K za hl 90% blage od tovarne špirta, oziroma od kraja, kjer se denaturiranje izvrši. Prodajne cene takega špirta za veletržice in prodajalce na drobno določijo politične oblasti, ki bodo tudi kaznovale prestopke glede določenih najvišjih prodajnih cen.

g Novo podjetje v Trzinu. Po ustanovitvi naše lastne države smo takoj pričotkom opazili neugodno razmerje naših papirnic do drugih tovarov, ki izdelujejo surovine za papirnice. V mislih imamo predvsem celulozno tovarno, od katerih obstoja v Sloveniji samo ona v Medvodah in pa v Rebrah na Korškem. Zadnja je jako majhna in vsled svojih

oddaljenosti naravnost nemogoča za konkurenco tovarnam izven države. Nujno je torej potrebno, da se ustanovi z ozirom na veliko potrebo po papirju v naši državi kakor tudi z ozirom na veliko zalogo surovin za to industrijo nova celulozna tovarna. To idejo je zagrabilo nekaj podjetnih mož v Trzinu na Gorenjskem, ter so že v toku predpriprave za ustanovitev tovarne za celulozo. Ugodni pogoji za razvoj podjetja, kakor zadostna vodna sila, bogastvo lesa in neveliki oddaljenosti, stavbeni material in ugodna železniška zveza so zasigurani in tudi osnovna glavica, ki bo do polovice podpisana. Podjetje se bo ustanovilo na podlagi družbe z omejeno zavezo, takoj pa, ko se bo dobilo koncesijo za delniško družbo, se namerava družba izpremeniti v delniško. Predpriprave vodi g. Ferdinand Jelenc v Trzinu. V Ljubljani daje pojasnila o družbi »Gospodarska pisarna dr. Ivan Černeč, Miklošičeva cesta 6/II.

Uvedba prometa denarnih pošiljatev v pismih in paketih (zavitkih) med Belgradom in drugimi deli kraljestva SHS. Ministrstvo za pošto in brzojav je odredilo z odlokom št. 14.201 od 14. junija t. l., da se uvede začasno samo med Belgradom (razen pošt v notranjosti Srbije) in drugimi deli kraljestva SHS (izvzemši Banat, Bačko, Baranjo in Crnogoro) promet denarnih pošiljatev v pismih in zavitkih. Pristojbine, katere mora plačati pošiljatelj vnaprej, se zaračunavajo po novi zvišani tarifi. Vrednost pošiljke je lahko označena v dinarjih ali pa v kronah in se preračunava po uradnem kurzu. Po tem znesku se zaračunava tudi vrednostna pristojbina.

Aprovizacija.

a Meso. Vnovčevalnica za klavno živino prodaja v svoji mesnici na Sv. Jakoba trgu raznim uradniškim skupinam cenejše meso. Ker pa je teh strank že precejšnje število, ki pa bi rade vse hkratu in čim prej prišle na vrsto, se nabira pred mesnico cela vrsta

strank. Da ne bo nepotrebne postajanja, se bodo za te uradniške skupine izdajale posebne številke za nakup mesa. Ker pa je vnovčevalnica za živino tako zaposlena, da ne more sama izdajati teh izkaznic, poverila je to mestni aprovizaciji. Kdaj se bodo izdajale te številke, se bo pravočasno objavilo v listih. Opozarja se pa že sedaj, da je popolnoma vse eno ali ima stranka nizko ali visoko številko, ker bodo enkrat najnižje številke dobile prve meso, drugič srednje številke in končno tudi najvišje številke.

Učne knjige za srednje šole.

V zalogi Jugoslovanske knjigarnice v Ljubljani izidejo začetek šolskega leta 1919-20 sledeče učne knjige za srednje šole: prof. dr. Brežnik, Francoska slovnica,

Pajk - Kržišnik, Zemljepis za srednje šole I. del, prof. Bradač - Osana, Grška slovnica, prof. Bradač, Grška vadnica, Dr. Grafenauer, Slovenska čitanka za višje razrede gimnazij in realnih gimnazij, Prvi zvezek, Matek, Geometrija za šesti, sedmi in osmi gimnazijski razred, prof. Bučar, Zgodovina starega veka za nižje razrede srednjih šol, prof. Pirc, Zgodovina starega veka za višje razrede srednjih šol, ravnatelj Schreiner, Dodatek k ljudskoškolskim čitankam, prof. Bučar, Grško-rimske bajke in pripovedke.

Novo predpisani mašni formulari »Praefatio in festis S. Joseph« in »Praefatio in missis defunctorum« izidejo prav kmalu v zalogi »Jugoslovanske knjigarnice« v Ljubljani.

Učenec poštenih staršev v starosti 15 do 16 let se sprejme v trgovini z mešanim blagom. Alojzij Seršen, trgovec v Veržeju pri Ljutomeru. 4097

Mišna se sprejme takoj proti visoki plači. Naslov pove upravništvo »Slovenca« pod št. 4098.

Adresa J. G. M. 6666 naj vpošije natančen naslov, kam naj se pošiljajo dopisi Anončni Ekspediciji Al. Matelič, Ljubljana.

Išče učitelj ali učiteljica za podučevanje klavirja. Naslov pove uprava lista pod št. 4113.

Sprejme se za dobo 1 meseca gospodinjica, ki bi poučevala 1-2 ure na dan. Naslov pove uprava lista pod št. 4114.

Sobo v mestu ali bližini mesta išče privatna uradnica. Ponudbe se prosijo pod »Soba 112« na Anončni ekspedicijo Al. Matelič, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Dobra krava za pleme se prodaja. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 4115.

Išče se profesor matematike za privatne ure. Blagohotne ponudbe na K. Widmayer, trgovina »pri Solncu«, Pogačarjev trg.

Restavracija v Prešernovi ulici št. 9 se priporoča v Ljubljano potujočemu občinstvu. 3407

Dobro staro in bizeljsko vino po nizki ceni razpošilja na debelo in drobno Franc Pavovec, Depalavas, pošta Trzin.

Monter stavbinske stroke ter specializist v polaganju central, plina in vodovodov z večletnimi spricvali išče primernege mesta. Event. ponudbe na upr. Slovenca pod št. 4090.

Menjam stanovanje v udobni lastni hiši v Gradcu, Lessingstrasse 12, II. nadst., s 3 sobami, kopeljo, plinom, elektriko itd. za enako ali za stanovanje s 4 sobami v Ljubljani. Ing. Žužek Franc.

Postelje po 60 K. spodnje in vrhne vsakovrstno drugo hišno opravilo priporočata Brata Sever, zaloga pohištva in tapetniška delavnica, Ljubljana, Marije Terezije cesta, Kolizej. 4300

1000 K nagrade dobi, kdor mi more dati pojasnila od mojih konj, ki so mi bili ukradeni 30. junija, in sicer ena kobila, 3 leta stara, siva, 153 cm visoka, en konj, 10 let star, lisčije barve, 155 cm visok, z zvezdico na glavi. Ivan Lobe, posestnik v Polomu pri Kočevju.

Odvetniška pisarna dr. Josipa Furlana v Ljubljani ima v času sodnih počitnic, to je od 15. julija do 24. avgusta 1919 pisarno odprto od 8. ure zjutraj do 2. ure popoldne.

FANI ZORIČ ROJ. BONČA v četrtek dne 10. t. m. ob pol 1. uri popoldne po kratki mučni bolezni v 26. letu starosti, previdna s sv. zakramenti, mirno v Gospodu zaspala. Pogreb drage rajnice bo v soboto dne 12. t. m. ob pol 5. uri popoldne iz hiše žalosti Koseze 32 na pokopališče v Dravljje. Nepozabno pokojnico priporočamo v pobožno molitev in blag spomin. Koseze, dne 11. julija 1919.

Glavno zastopstvo pralnih lijakov s črpalnico (Saugwaschtrichter) oddamo za vse dežele na organiz. sposobne ljudi. Pismene ponudbe v nemškem jeziku je poslati na Anton Huber & Com., družba z o. i., Rattenberg (Tirolsko).

Ajdo za seme, črno in sivo, ima odati Fran Pogačnik, Ljubljana, Dunajska cesta 36. 4026

Išče se Marija Znidaršič roj. Grm in njena dva sinova Alojzij in Ignac. Zanje bi rad zvedel njen mož ozir. oče v Severni Ameriki. Njegov naslov je: Alojzij Znidaršič, Cabin Creek W. V. in care of Mr. Fr. Sakser 82 Courtlandt Str. New York City, U. S. A.

Stroje za pranje dobavlja na veliko trvdka VINKO VABIČ, Zaleo pri Celju

Monarchie, österr.-ung., in Wort u. Bild, 23 zvezkov vez. zelo dobro ohranjeno, se prodaja. Več se poišče v knjigarni Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg, Ljubljana.

Proda se kadi od zelja ca 170 hektolitrov, pri tvrdki Jos. Zidar, Ljubljana, Dunajska cesta št. 31.

Kompanjon se sprejme v gostilno in trgovino z mešanim blagom na deželi za takoj. Po dogovoru da se event. tudi v najem. Le resna pisma na upravo »Slovenca« pod šifro »Trgovec« 4070.

Primarij dr. Josip Stojc ne ordinira do 12. avgusta t. l.

Proda se 1 umivalna omara z vso pripravo, 3 oljnate slike, za 4 okna zastori, za 2 okni rolete, 2 slamnka za dečke, 1 namizna svetilka, 15 različnih zabojev iz lesa, 2 moških hlače s telovnikom, Ogleda se Florijanska ulica 6/L

Razpisuje se služba organista na Bledu. Pogoje naj prosilec sam stavi. Želi se, da je zmožen poučevati klavir, s čimer bi imel lep postranski zaslužek.

V službo se takoj sprejme občinski tajnik več slovenskega in nemškega jezika. Stanovanje prosto. Daljša pojasnila daje občinski urad Vovbre pri Velikovcu, Koroško.

Občinski tajnik več slovenskega in nemškega jezika. Stanovanje prosto. Daljša pojasnila daje občinski urad Vovbre pri Velikovcu, Koroško.

Varilec mila

(Seifensieder) starejša samostojna moč se išče! Ponudbe je poslati na upravo lista na št. 4107.

Prodaja izvrstna **hrvaška vina** na debelo po 6-7 K podružnica Prve Jugoslov. vinarne Viktor Kunštek i drugi k. d. Ljubljana, Hoteli Tratnik.

Rezalni stroj za papir kupi

Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Sprejemem več stalnih **abonentov na hrano** Mesečno K 300.—. Antonija Burger, gostilničarka, Prisojna ulica št. 5.

Markeževa klet na Jesenicah. V proslavo rojstnega dne Njegovega Veličanstva Kralja Petra se vrši danes v soboto v Markeževi kleti na Savi **!!! KONCERT !!!** v prid invalidom, Vstopnina K 1.— za osebo. Začetek ob 4. uri. Konec o poln.

Uradnik

z bančno prakso išče službe. Cenjene ponudbe pod »uradnik št. 10« na upravništvo Slovenca.

Razpošiljam lepa, bukova **drva!** žagana, cepljena in meterska franko na dom. Cene nizke, dobava točna. Srebotnjak, Kolodvorska ulica št. 31.

Franc Pajk knjigoveznica Ljubljana, Francovo nabrežje 25 se priporoča v izvršitvah vseh knjigoveskkih del.

Gospodično k trem otrokom, ki tudi v gospodinjstvu pomagajo, išče: dr. M. V. Karlovska cesta, Vila Samassa, prtiličje, od 8-12. ure.

Sodar ki bi tudi pomagal v kleti, se takoj sprejme. Pismene ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Sodar 4078«.

Fino francosko **pnevmatiko** plašče in cevi priporoča IGN. VOK, specialna trgovina šivalnih strojev in koles. Ljubljana, Sočna ul. št. 7.

V najino trgovino z mešanim blagom sprejmeva **učenko** poštenih staršev, s primerno šolsko izobrazbo, najraje z dežele. Leskovec & Gruđen, Šmartno pri Litiji.

Naznanjam, da sem otvoril v Kranju **medicinalno drogerijo, parfumerijo in fotomanufakturo** in se slav. občinstvu priporočam za nakup vseh v mojo stroko spadajočih predmetov. 3853 **Bogomir Šinkovec, med. drogerist, Kranj.**

Generalna reprezentanca za kraljestvo SHS za baterije, žarnice, elektrotehniko Izdelki svetovnih angleških in slovanskih tvrdk. **Janko Pogačar, Ljubljana.** Skladišča, pisarne in razstavni lokal **Mestni trg 25.**

Čevlje fine, moderno izdelane in sandale ima v zalogi in jih razpošilja po poštne povzetju **mirenska, Čevljarska zadruga v Vrbovcu pri Mozirju.** Čevlji so iz lahke ševro-media kože, boksa in teletine. Dobite visoke, nizke in salonske moške, ženske, deške in otročje čevlje ter sandale. Cene usnja se dvigajo, zato naročite čimprej. Pri večjem odjemu primeren popust! Prodajalna tudi v Celju, »Narodni dom«. Zmerne cene! 3940 Zahtevajte cenik!

Jadranska zavarovalna družba sprejema **transportna zavarovanja vsakovrstnega blaga** pod najugodnejšimi pogoji. Prospekti in pojasnila so na razpolago **pri glavnem zastopstvu Jadranske zavarovalne družbe v Ljubljani.**

OGLEJE kupi več vagonov tujezemska trvdka. Obvezne ponudbe z dobavnim časom na upravo »Slovenca« pod »Tujezemec« 3933. **Zvepieno kopališče VARAZDINSKE TOPLICE (HRVATSKA)** Železniška in poštna postaja, telefon, brzojav. **Nov zdraviliški hotel. Električna razsvetljava.** Staroznano, radioaktivno zdravilišče z žveplom (Schwefel-therme) + 58° C priporočajo **proli protinu, revmatizmu, isiasu i. l. d.** bolezni v vratu, griu, prsin, jetih, želodcu in crevesnih boleznih. Elektr. masaža, blatne, ogljikovo kisle in solne kopeli. — Odprto celo leto. — Krasna okolica. — Mod. oprema. — Novi hoteli. — Prospekte gratis. — Zdravil. zdravnik dr. J. Lochert.

